

Nemzetközi egyetemi rangsorok

Napjainkban sokféle nemzetközi egyetemi rangsor létezik. Némelyek csak egyes tudományterületeket, mások képzéstípusokat értékelnek. A legelterjedtebbek a táblázatos megoldások, amelyek táblákat állítanak össze, szemléltetve a helyezéseket. Nemzetközi táblás értékelést ad például az **QS**-, **THE**-, **ARWU**- és a **Leiden**-rangsor is. Vannak listák, melyek az egyetemek kutatási teljesítményét mérik, **leginkább a publikációk számával és a hivatkozási indexek** segítségével. Az úgynevezett multirangsorok nem készítenek táblákat, hanem különböző indikátorok szerint értékelnek. A Zeit-rangsor (CHE Ranking) például lehetőséget ad az egyéni preferenciák beállítására, és az alapján sorolja be az intézményeket kiválóan, jól, illetve gyengébben teljesítőkre. Az U-Multiranking multidimenziós rangsor, amely tudományterületenkénti és intézményenkénti értékelést is készít, és lehetőséget ad az összehasonlításra az intézmény aktivitása, az oktatás, a kutatás, valamint a tudás- és technológiatranszfer dimenzióiban is.

A nemzetközi felsőoktatási rangsorokon szereplés előnye, hogy lehetőséget ad a nemzeti- és nemzetközi összehasonlításra, segítik a leendő hallgatók választását, felhívja a figyelmet a jövőbeni fejlesztések szükségességére.

A nemzetközi rangsoroknak elsősorban az egyetemek kutatási teljesítményére fókuszálnak. A leginkább objektívnek a bibliometriai mutatók tekinthetők, ám ezek egyik fő korlátja, hogy nagyban függnek az intézmény méretétől.

1. QS World University Rankings

A QS World University Rankings (QS) egyetemi rangsort a brit Quacquarelli Symonds cég állítja össze minden évben 2004-től. 2004 és 2009 között a Times Higher Education (THE) céggel közös listát készítettek. Azt követően a két brit cég önálló listával jelentkezik.

A 2014-es rangsor módszertana szerint az alábbi tényezőket vették figyelembe az oktatási intézmények sorrendjének meghatározásakor.

1. táblázat: QS World University Rankings módszertana

Kategória	Mutató	Súly (%)
A kutatók és oktatók körében kitöltött globális kérdőív	Kutatók értékelése az intézmény elismertségéről	40
A tanítás iránti elkötelezettség mérése	Oktató/ hallgató arány	20
Kutatási hatás (Impakt faktor) mérése	Oktatók idézettségei	20
A végzett hallgatók munkaerőpiaci értékelése	Munkaadó elismertsége	10
A hallgatói közösség sokszínűségének mérése	Nemzetközi hallgatók aránya	5
Az oktatói közösség sokszínűségének mérése	Nemzetközi oktatók aránya	5

A QS rangsora a hivatkozási értékek számolásában és kutatói reputáció mérésében 2004-2007 között a **Web of Science (WOS)** nemzetközi katalogizáló adatbázisát használta, ezt követően váltottak az Elsevier tulajdonjában álló **Scopus** adatbázisra.

2. World University Rankings, Times Higher Education (THE)

A Times ranglistamellékletét (Times Higher Education – THE) először 2004-ben publikálták a britek. A THE több indikátorra épülő eljárással készül, 5 kategóriába rendezve összesen 13 mutatót használ, az objektív adatokat kiegészítették közvélemény-kutatási eredményekkel is.

2. táblázat: World University Rankings, Times Higher Education (THE) módszertana

Kategória	Mutató	Súly (%)
Gazdasági aktivitás, innováció	Ipari kutatási bevételek	2,5
Nemzetközi vonzerő	A külföldi oktatók aránya	2,5
	A külföldi hallgatók aránya	2,5
	Külföldi társszerzős cikkek	2,5
Oktatás	Az oktatás hírneve	15,0
	PhD-fokozatúak aránya	6,0
	Oktató-hallgató arány	4,5
	PhD-bachelor (BA) arány	2,25
	Akadémiai bevétel	2,25
Kutatás	A kutatás hírneve	18,0
	Kutatási bevétel	6,0
	Oktatók és kutatók publikációi	6,0
Idézettség	Idézettségi hatás	30,0

2014 novemberében reformokat eszközöltek. Az intézményekre vonatkozó adatok gyűjtését elmélyítették a kapcsolat a **Web of Science (WOS)**-szel és kiegészítették az adatgyűjtést a **Scopus** adatbázissal (kutatási publikációk kritériumok).

3. Academic Ranking of World Universities

A sanghaji illetőségű Jiao Tong University először 2003-ban publikálta nemzetközi egyetemi ranglistáját; a The Academic Ranking of World Universities (ARWU) gyorsan ismertté vált a világon. Elkészítésének technikája nem túlságosan kifinomult, viszonylag kis adatigénye azonban megkönnyítette az információgyűjtést. Valódi összehasonlításra az első 100-ban van lehetőségünk, mert a 101–500. helyezéseket 50-es csoportosításban adja meg a rangsor, nagyon gyakoriak ugyanis a holtversenyek.

Az ARWU, vagy más néven Shanghai-rangsor készítésénél a **kutatási teljesítmény mérése dominál**, az oktatás minőségéről alig tudunk meg valamit.

3. táblázat: Academic Ranking of World Universities módszertana

Kategória	Mutató	Súly (%)
Az oktatás minősége	A végzettek között Nobel-díjat vagy Fields-érmeket nyertek száma.	10
Az oktatók minősége	Az oktatók között Nobel-díjat vagy Fields-érmeket nyertek száma.	20
	Az oktatók idézettsége 21 tudományterületen.	20
Kutatási teljesítmény	Az elmúlt 5 évben megjelent cikkek a Nature és a Science folyóiratban	20
	A tudományos (SCI) és a társadalomtudományi (Social Science) idézettség indexei-	20
Az intézmény mérete	Egy főre jutó akadémiai teljesítmény	10

Az intézményekre vonatkozó adatok gyűjtésénél a **Web of Science (WOS)** katalogizáló adatbázist használják.

4. CWTS (Centrum voor Wetenschap en Technologische Studies) Leiden rangsor

A Hollandiában található Leideni Egyetem saját bibliometriai indikátorok alapján 2008 óta készít toplistát. A módszer lehetővé teszi a kutatóhelyek összehasonlítását a diszciplínák közötti különbségek figyelembevételével. A rangsor a **Web of Science (WOS)** katalogizáló adatbázisában megjelent publikációkra alapoz.

4. táblázat: CWTS Leiden módszertana

Kategória	Mutató
Impakt	Publikációk száma
	Átlagos idézettség
	Átlagos normalizált idézettség
	A Top 10% publikációk aránya
Együttműködés	Társpublikáció aránya
	Nemzetközi társpublikáció aránya
	Társpublikációban résztvevők földrajzi távolsága
	Nagy (1000 km-nél nagyobb) távolságra levő társszerzőkkel írt publikációk aránya

Ebben a rangsorban nem valamilyen komplex mutató a végeredmény. Két kategóriába sorolva összesen 8 indikátort használnak, s valamennyi mutató szerint lehetőségünk van toplistát lekérdezni.

Budapest, 2019. március 27.

Készítették: **Sasvári Péter, Urbanovics Anna**